

DÅ ANDAN FALLIT PÅ

Dikt och prosa, skriven ombord på s/s Indianic 1913 - 1914

av

Claes Wilhelm Jansson

Sverige - Nord Amerika

Genom de högre rymderna når oss idag den glädjande underrättelsen att Sveriges ännu ej sammanträdde Riksdag beslutat tilldela den påtänkta Svenska Amerikaliniens 5.000.000 kr. till byggandet af liniens två första Post- och Passagerarefartyg. Samt vidare, i understöd 2.500.000 pr år under de första fem åren.

Som känt är kommer den nystartade linien under samma ledning som Svenska Syd Afrika och Australienlinierna

Stora förhoppningar fästes vid det storartade företagens framgång och under sakernas nuvarande läge våga vi med absolut säkerhet påstå att den ej endast kommer att bära sig, men äfven, att den efter endast få år kommer att öfverglänsa de i nuvarande stund mest betydande linierna och inom en ej aflägsen tidsrymd bli allenahärskande på Norra Atlanten. Samtidigt med ofvanstående nyhet meddelas oss, att en i bolaget mycket intresserad person, efter årslånga bemödanden, lyckats konstruera en apparat genom hvilken jordens dragningskraft, eller med andra ord, tyngdkraften, kan tillgodogöras. Ej endast kan den helt och hållet neutraliseras, utan äfven fås att verka i hvilken riktning som helst, med full kraft eller reducerad, efter behof. Den snillrika mekanismens detaljer hållas strängt hemliga.

Genom trovärdiga personer har vi utrönt att apparaten till sitt yttre liknar en stor kanon, som kan svängas på en lavett och att, åt det håll mynningen visar, verkar kraften.

Tänkom oss hvilken revolution detta innebär inom det maritima området!

En dylik apparat anbringas på backen af ett fartyg för fartygets framdrifvande; den kan äfven svängas rundt och få fartyget att backa. En annan placeras midskepps med mynningen rätt upp och i händelse af kollision, eller annan sjunkningsorsak, bringas att arbeta. Äfven den kan svängas och inställas så, att den alltid håller fartyget i jämviktsläge och på behörig höjd öfver vattnet.

Otaliga äro de fördelar som komma att vinnas genom denna genialiska uppfinning. Vi hafva här berört endast få. Med glädje kunna vi konstatera att den kommer att användas som drifkraft, och dessutom i mycket stor utsträckning i de nya Amerikabåtarna och detta är skälet hvarför vi med så stort förtroende förespår företaget framgång.

Den 2 jan. 1913

Perpetum Mobile

Det är ett känt faktum att de största tänkare, trots oerhörda ansträngningar, ej lyckats lösa de enklaste problem.

Så har den nyligen, så enkelt, framställda Evighetsmaskinen i årtusenden sysselsatt hjärnorna och mången har på det problemet offrat både förmögenhet och förstånd.

Tag ett väl afvägt hjul med, säg, 4 ekrar. Placera det på en horisontal axel; d.v.s. så, att hjulet kommer i vertikal ställning och kan snurra rundt på axeln. Applicera en kraft på hvarje eker och beteckna den med 6. Genom att studera nedanstående skiss synes det att den öfre och den undre kraften uppväga hvarandra. Den till höger däremot har förvandlats till 9. Men som 9 är större än 6 måste hjulet rotera och allt efter som det roterar tillkommer alltid nya krafter 9 på högra sidan då däremot krafterna 6 på vänster sida behålla sin valör.

Om ett dylikt hjul förses med själfsmörjning och lager från Svenska Kullagerfabriken, måste det fortfarande att rotera så länge det har jorden att stå på. Detta är i all sin enkelhet och i vår tanke den enda tillförlitliga Perpetum Mobile.

Kvinnosaken

Ett delikat ämne!

Den första tanke som ovillkorligen fångslar den oinvigdes sinne är: Hvad är Kvinnosaken?

Ärade läsare, låt mig, i den mån jag förstår, besvara den frågan.

Kvinnosaken är någonting hvarmed kvinnan styrt och regerat världen allt sedan Adams dagar. Utan den vore ännu denna jord på hvilken vi växa och frodas, en af människor obebodd, i världsalltet kringirrande planet. Genom den tillkommer och förökas mänskligheten. Från den förskrifver sig alla stora snillen, med ett ord lifvet. Den är kvinnans största makt. I förening med ett vackert ansigte och raka ben kan hon beseгра en Napoleon

Hvarför söka då stora män, och äfven små, att under-trycka kvinnosaken? Det är naturligt. De våga ej erkänna kvinnan som sin härskarinna och därför tänka de: Om vi blott kunna beröfva henne denna lilla sak, så är hennes makt bruten.

Dårar! Förstå de då ej att om kvinnan beröfvas denna klenod, blir vårt återstående lif öde, och alla med sundt förnuft och veka känslor behäftade, måste med sorg och grämelse se slutet nalkas. Mänskligheten försvinner från jorden för att lämna rum åt mindre nyttiga varelser.

Därför låt oss protestera mot alla skändliga kvinnosaksfördärfvare och i underdånighet låta skapelsens härskarinna få sista ordet.

Referat från Disatinget i Tiundaland

Den åldrige och ärevördige Lagman Torgny öppnade Tinget, talade och sade:

"Bönder!

Tusenåriga hafva vi uppstigit ur mullen, för att på fädrens vis rådgöra om rikets angelägenheter.

I fröjd och gamman drucko vi vårt mjöd i Valhalls salar så länge vi sågo Sveriges söner med mod och dödsförakt härja främmande länder och folkslag.

Men så tystnade stridens åskor och kanonernas dån. Ännu väntade vi tåligt men allt var tyst, tyst som i de ättehögar vi nyss lämnat.

Fred fostrar veklingar! Rundt Svea Rike har jag sändt våra kunskapare och hit har jag kallat Eder att höra deras tidningar rådslå och fatta beslut."

Under vapengny framträdde den första kunskaparen, Bonden Torulf Eskilsson och förkunnade med dundrande stämma: "Det är lätt att färdas genom Svea Land i dessa dagar. Där jag minnes skog och obygd växa frodiga skördar. Folket är lyckligt och välsignar freden. Bonden är ännu kung i sitt hus och liksom fordomtima har han säte och stämman då rikets öden afgöres. Veklingar såg jag ej, men väl män som i idrottsliga later kunna täfla med våra bästa. Djärfhet och goda yxor, af kraftiga armar förda, äro ej längre afgörande i striden; fastmer mannatukt, mycket vetande och hemlighetsfulla vapen. Ringa eller intet synes mig våra ättlingar ha af oss att lära."

En efter en anlände de öfriga kunskaparne. Rådslag höllos och domslut fattades.

Alla voro ense att de ej hade något att förebrå sina ättlingar men beslöto uppmåna den Svenske Bonden till själfständighet och att ej låta någon inkräkta sin rätt. Sveriges ungdom skulle uppmuntras till fredliga idrotter för att med dem föra Sveriges runor på nya och vidsträckta vikingafärder, och att alltid vara redo då vårdkasarne tändes och budkaflen går att med mannamod och dödsförakt försvara fädrens jord.

Tinget afblåstes och nu sitter åter gamla Lagman Torgny med sin Bondehär i Valhalls salar och tömmer hornen för Sveriges Vålgång.

The Race through the Red Sea

Den 14 Dec. 1908 passerade den Svenska ång. "Indianic" Sokotra på väg från Colombo till Suez. Dagen efter syntes en ång. med svart skorsten, men för öfrigt med samma former som "Indianic", långt ned emot Afrikanska kusten. Vi gissade att det var Londonångaren "Port Hunter" på väg från Port Adelaide till Suez. Vårt antagande visade sig senare vara korrekt.

Äfven vi hade blifvit observerade af dem och då de sågo att vi passerade dem sökte de göra oss äran stridig.

Den 16 Dec. 10.45 e.m. passerade vi Perim, hack i häl följda af "Port Hunter".

Följande dag såg oss i Röda hafvet. Vår antagonist syntes hålla jämna steg. "Indianic's" Garantiomaskinist Mr. Holmes, af oss omdöpt till Sherlock, placerade sig i en hvilstol på akterdäck och stannade där hela dagen, päjlade vår medtäflare öfver räckstöttorna, ej beräknande missvisningen i händelse kurserna förändrades inbördes.

Solen brände våra hjässor med sina glödheta strålar och "Indianic's" Maskin- och Eldrum liknade små Infernon.

Men våra Eldare hade äfven funnit ut hvad saken gällde, och måna om sitt prestige, arbetade de som slafvar, knappast unnande sig tid att för fem minuter sticka näsan upp på däck för att fylla lungorna med ren luft, äfven om den ej var frisk.

Vakthafvande Maskinisten syntes en och annan gång i Maskinrumsdörren, torkande sitt svettiga anlete och samtidigt kastande en förargad blick på "Sherlock" och "Port Hunter", säkerligen önskande dem till ett ännu varmare ställe än det han själf hade det tvifvelaktiga nöjet njuta af.

Så fortfor kapplöpningen ett par dagar. "Indianic" ledande med "Port Hunter" i kölvattnet.

Den 19de på e.m. syntes afståndet märkbart förminskas. Tydligt var att "Port Hunter" hade "släppt ut" och ansträngde sina yttersta resurser att bita oss.

Sherlock tillspordes om vi kunde släppa ut mera. "It's no use", he said, "the whisky bottle is brought round over there", pekande på "Port Hunter".

Följande dag voro våra roller ombytta.

Den 21 Dec. kl. 8 f.m. ankrade vi på Suez redd, 1 timme senare än "Port Hunter". Vi erkände oss besegrade men Engelsmännerna voro ridderliga nog att på sätt och vis gifva oss äran, då de erforo att "Port Hunter's" Eldarepersonal var 50% större än vår.

Detta är den enkla och sannfärdiga historien om "Indianic's" Marathonlopp genom Röda hafvet.

Ångbåten

Framåt jag knogar
Mot mina bogar
Böljorna slå
Lustig är färden,
Hän genom världen,
Öfver det blå.

Lycklig i hågen
Plöjer jag vågen;
Saltstänket yr.
Bogvattnet fräser,
Rusången väser,
Intet jag skyr.

Dyster är natten,
Himmel och vatten
Mörkna alltmer.
Blixtarne lysa;
Människor rysa;
Hafsguden ler.

Stormarne ryta
Öfver mig bryta
Snabbt i gallopp
Skumkrönta vågor
Mareldens lågor,
Lysa mitt lopp.

Töcken och tjocka,
Söka mig locka
Mot klippig kust.
Isberg från polen,
Trotsande solen,
Bjuda mig dust.

Lurande faror,
Snärjande snaror,
Fylla min stråt.
Stormfyllda hafven
Reda mig grafven
Dyster och våt.

"Magnus" eller Indianic's Ångmaskin

Sprudlande af lefnadslust lyssnade jag till signalen "Stand By", julaftonen 1912 kl. 2.20 e.m.

Redo stodo mina vaktare och då vid nästa signal visaren stannade på "Sakta Framåt" rörde påpassliga händer mina nypolerade spakar och lifsanden inblåstes i mitt hjärta. Pulsarne började slå och rundt och upp och ned rörde sig mina lämmar. Mina åtta munnar började matas, i början sakta men sedan mer och med forceradt, allt efter som mitt arbete ökades. Musiken af skramlande knifvar och gafflar retade min aptit och min matsmältning, och ju mer jag fick, ju mer fordrade jag.

Länge hade jag hvilat och med omsorg hade mina leder hoppassats, matsmältningsorganen rengjorts, skadade ådror hopfogats och ädla delar inoljats.

Glad i hågen arbetar jag för dem som vårda mig och till mig sätta sitt hopp.

Då jag mest anstränges, då mina lungor äro färdiga att sprängas, jublar jag. Då mera lifsandar alstras i mitt inre än mitt hjärta kan förbruka, låter jag höra mina ljudliga skratt. Då är jag lycklig!

Tyvärr gifves det stunder då mina matare synes tröttna. Af oförstånd eller vårdslöshet stoppa de mina munnar fulla, mera än jag förmår svälja och min mage kan smälta. Osunda gaser af oförbrukade födoämnen afgifver jag då. Jag suckar och stönar, skakar och skälfver och ger mitt missnöje tillkänna på mångahanda sätt.

En del af mina matare äro mina favoriter. Sådana som förstå hur mycket jag behöfver, när jag behöfver mina munsbitar och hvar de skola placeras för att smaka mig bäst.

Favoriter eller icke så lefver jag mitt idoga lif. Alltid villig att lyda och göra hvad af mig fordras. Och när min arbetskraft är bruten eller jag ej längre finnes till, måtte då mina vänner någon gång skänka mig en saknadens tanke för alla de gånger jag genom storm och oväder drifvit deras farkost öfver okända djup till en efterlängtnad hamn.

Out Home at Sea

Homeward bound from Australia
- Better known as "Sunny South" -
On the waves of Oceania
Leads over gloomy depths our path.
To reach our home in safety
We trust to (in?) you, Our Home at Sea.

The land we left was soon forgotten;
Passed from view one moonlit night.
Our splendid ship was fondly rocking,
Storms and Tempests bravely fight.
Our Home at Sea, you are so dear;
We trust to (in?) you and have no fear.

For days and weeks you fought your battle,
In the end won victory.
We Prisoners were; what did it matter!
Soon we got our liberty.
You did your duty bravely,
And made us love Our Home at Sea.

We Prisoners were, but gay and happy;
Passed the days with work and sports.
Lika ancient Vikings bold and hearty;
"Strandhugg" did on foreign coasts.
But still our minds went back to thee,
Exquisite ship, Our Home at Sea.

The Look-out man one morning scanning
The Horizon, saw land appear;
Then "Down below" they let off fanning
Fires, and ready made the gear.
And so you came to rest at last,
Completed was your tiresome task.

And we beheld with joy our country
Met our friends and happy were;
Yet thoughts did wander late and early
Back to you that brought us there.
Our Home at Sea you were so dear,
We stuck to you and knew no fear.

V. J.
18 augusti 1913

Teneriffa

Inför ditt storslagna, jättelika majestät faller jag i begrundande af min egen och mina medmänniskors litenhet, samt de verk som af människohand uppförda äro.

Jag har sett din öfver 12.000 fot höga, snöhöljda hjässa försvinna i molnen; jag har sett den glänsande hvit, baddad i den tropiska solens bländande sken; jag har sett den förtona i det fjärran blå, då jag på min bräckliga farkost styrt okända öden tillmöte.

Alltid har du varit dig lik. Stolt, Majestätisk, Mäktig!

Stolt reser du dina storslagna konturer upp ur den vilda, dystra vattenöknen, omgifven af dina Drabanter, öfver hvilkas toppar du reser din ärevördiga hjässa. Lik en mäktig Kung står du midt ibland dem.

Och så har du stått i årtusenden sinom årtusenden, en aldrig svikande vägvisare för de sjöfarande som nalkas din fot, som under tidernas lopp vågat trotsa Atlantens vredgade vågor.

Är du månne ett av de få minnesmärken från sagornas Atlantis?

Blickade du månne ned på en vidsträkt, bördig världsdel, där människorna äflades och täflade om makt och välde?

Hvad äro dina minnen och intryck från den förfärliga naturrevolution som sänkte denna världsdel, med allt dess lif, i hafvets djup och utplånade densamma från jorden?

Hvad tänkte du då du sjönk djupare och djupare ned, då afgrunden syntes öppna sig och vattnet, sjudande och fräsande, sökte begrafva din mäktiga massa?

Kände du dig ej ensam då du, när allt var öfver och naturen kommit i hvila, blickade ut öfver den ändlösa vattenspegeln och fann att du var öfvergifven af allt, lämnad åt dig själf med de små lilleputter som ännu i dag utgöra ditt enda sällskap?

Ack att du ej vore stum, men kunde tälga oss ditt lifs saga!

29 oktober 1913

Ruskväder

Säg, såg du Biscaya i storm,
Med skumkrönta, brytande vågor
Som brottades vildt med hvarann?
Men ingen af kämparne vann,
Blott ständigt växlade form,
Och slöto ett lif utan plågor.

Och knappast de lagt sig till ro,
Vid stranden af främmande länder,
När nästa med hvittoppad kam,
Likt stormvinden jagade fram
På väg till dödarnes bo,
I bränning vid klippfyllda stränder.

Och kommer ett skepp i hans väg
Han pröfvar sin makt emot skrofvat
Att krossa dess bräckliga skal.
Hvem täljer förskräckelsens kval
Hos dem som kämpade, säg,
Då vidundret slukade rofvet?

Biscaya, du skräckfyllda haf
Af mörka och rasande stormar;
Säg blifver du någonsin nöjd?
Mig synes du jubla i fröjd
När hälst du bäddar en graf
För en som i dödskampen domnar.

V. J.
29 oktober 1913

Maskinisten

I

För yrkets skull, i oförstånd,
Af många smått föraktad
Han var en gång.
Den domen var förhastad.
Att visa sig i flottig dräkt,
Han trodde själf var propert sätt,
Och så han blef betraktad
Som en, i alla sina da'r
Blott kokar talg, och går och drar
Sin lefnad fram i smutsen.

II

Men tiden gick;
Ett annat skick,
Med fordringar, på honom ställdes.
Nu sällan att
Som ofta förr
"Talgkokare" han skälldes.

III

Hans yrke fordrar närver,
Och ganska gott förstånd,
Ty ofta nog det gäller,
Att hålla allt igång;
Om något skulle galet gå
När stormar skutan hota
Att bryta ned,
Så måste han förstå sig på
Att ge besked,
Och skadan hastigt bota.

IIII

När dag som natt,
Han tar sin vakt,
Han uppmärksammast lyssnar
Till "Kärrans" gång
- En välkänd sång -
Och Pumparne som "snyftar"

V

Upp och ned gå Pistoner och stänger,
I flygande fläng,
Och i takt med dem,
Vefvarne slänger.

VI

Af svårigheter många
Är, producera ånga
På ekonomiskt sätt,
En sak som ej är lätt.

VII

I Eldrummen slamras med slaggspepp och rakor

Skyfflas och spettas i anletes svett,
Och kommer han dit för att utdela skrapor,
Troligast är att han mötes med ett
Hugnande löfte att själf bli förpassad
Till ett hetare håll,
Att brännas på bål,
Och föga det hjälper att blifva förbaskad

VIII

Dock är han för det mesta
Fryntlig, blid och glad,
Och har ej mot att fästa
Nån gång i muntert lag.
Och får han blott regera sitt,
Nog håller han sitt verk i skick.
Men om man honom kommenderar
Och utan orsak honom trakasserar
Så tröttnar han att hänga i
Och smörja "sitt" maskineri;
En vacker dag det "skär ihop"
Och "skrotet" kastas i en grop.

V. J.
30 oktober 1913

Missöden

Få äro nog de af sjögående Maskinister som ej upplefvat missöden med sitt maskineri, af ett eller annat slag, ty äfven med den mest drifna förtänksamhet kunna oförutsedda händelser inträffa. Uppkomna fel kunna ibland afhjälpas på mer än ett sätt, men oftast följes den första ingifvelsen, isynnerhet om det måste afhjälpas i en handvändning, och den man torde ej kunna klandras som finner bot för uppkomna fel, äfven om de kunna botas på ett bättre sätt.

Efter denna lilla inledning vill jag berätta en del af mina egna äfventyr, sådana som fäst sig i minnet, och huru de blifvit afhjälpta.

Under gång med ett lätt lastat fartyg, i grof akterlig sjö, som orsakade att Maskinen emellanåt företog ganska häftiga och opåräknade rusningar, började mycket häftiga och envisa vattensmällar förmärkas i L.T. Cylinder. Utblåsningskranen från receivern hölls vanligtvis till en del öppen, och det hade alltid visat sig tillfyllest för att hålla ångan torr. Naturligtvis öppnades L.T. utblåsningar fullt, men smällarne forforo det oaktat. Den tanken slog mig då, att utblåsningskranarne möjligen blifvit tilltäppta af smuts. Spillrören från alla cylindrarne förenades till ett rör som ledde till kondensorn. Om jag alltså med L.T. utblåsning öppen, öppnade på H.T., så borde ångan därifrån åstadkomma en mycket häftig rusning i röret till L.T., och kanske äfven vara i stånd att blåsa kranen ren. Försöket gjordes och resultatet blef det önskade.

Med ett malmlastat fartyg i en mycket svår storm, bräcktes Hjärtstocken. Bräckan började under Quadranten och fortlöpte nedåt i spiralform, genom styrlagret, till en längd af cirka 24". Vid minsta lilla rörelse af rodret öppnade och slöt sig den med ett knakande läte; då den öppnade sig kunde ett kännsleck införas i riktning mot Hjärtstockens centrum till en längd af 4 à 5 tum. Vår första tanke var gifvetvis att anbringa grofva klammor öfver det svaga stället; men att smida dem under rådande förhållanden syntes hardt när omöjligt. Då fästes uppmärksamheten på de grofva klammor med hvilka "hönorna" äro fästade till lastbommarne. Bommarne voro 1" större i diam. än Hjärtstocken men nämnda klammor medgåfvo likväl god dragning. För att dock få dem så nära under styrlagret som möjligt, måste vi kapa en 9" däcksbjälke. Efter 6 tim. gott arbete voro 4 klammor applicerade och dessa voro tillräckliga för att hålla bräckan tillsammans under de närmaste 14 dagarne eller tills hamn nåddes.

I en ny båt som lämnade Verkstaden på sin första resa, hade vi arrangerat vakterna för första dygnen så, att Garantimaskinisten och 2dre Maskinisten togo vakt tillsammans och jag med 3dje Maskinisten den andra. Som flera vakter hade

aflupit utan nämnvärda tilldragelser, lämnade jag en natt 3dje Maskinisten ensam med Smörjaren för en liten stund. Det dröjde dock ej länge innan jag fick bud efter mig, och kommen ned i Maskinrummet fann jag Matarvattnet gå bort genom skvallerröret. Att det var hög tid visade mig en blick på Glasrören, där vattenståndet just var på väg att försvinna i undre muttrarne. Vi kastade genast om pumparne (Weir's matarpumpar) till Donkeymatningen, och allting fungerade åter tillfredsställande. Komna i hamn, kopplade vi ned Matarhusen på Pannorna och funno i det ena, ett ventilsåte löst. Under arbetet hade detta såte lyft sig mot ventilen och afstängt tillförseln af vatten.

En händelse med liknande orsak inträffade en annan gång. Dynamomaskinen var en kväll omöjlig att få i gång. Just innanför Pådragningsventilen fanns en smörjkopp för cylinderolja; vi öppnade kranarne på denna och drog på fullt på ångventilen, men knappast någon ånga läckte igenom. Ångan afstängdes på Pannorna och Pådragningsventilen togs isär. Samma fel upptäcktes då som förut i Matarhuset.

En annan historia inträffade en natt med Dynamon. Ljuset började plötsligt försvagas och dog ut helt och hållet om några minuter. Som Lanternor och för öfrigt allt ljus ombord drefs från denna Maskin, och någon reservmaskin ej fanns, måste vi gifvetvis söka efter, och om möjligt, afhjälpa felet genast. Det var simpelt nog. Ställskrufven till Borstbryggan hade lossnat och denna hade vridit sig och stannat just i nolläget. Dylika fel, huru enkla de efteråt synes, kunna dock vara svåra nog att finna; isynnerhet då de inträffa midt i natten och de personer som söka efter dem, oupphörligt irriteras med frågor, sådana som: Få vi ljuset snart? Hvad är det för fel? etc. etc.

Fristående Matarpumpar kunna äfven ibland gifva upphof till obehag. I de flesta fall är det dock kanske brist på rengöring; åtminstone så länge de äro nya och ej förslitna. Från nya Maskiner följer vanligtvis en god del stoft, härledande från svarf- och hyfvelränder, tills ytorna blifvit hårda och blankslitna. Detta stoft bindes med den cylinderolja som möjligen användes, och följer med vattnet till Matarpumparne, där det har benägenhet att stanna i botten af pumpecylindrarne. Om det ej aflägsnas i tid, åstadkommer det att pumparne snart börja arbeta ojämnt, och sträjka slutligen helt och hållet.

Svårigheter med Maskiner synes mig dock i de flesta fall lättare öfverkomliga än svårigheter med pannor.

Under den tid Garantimaskinisten tjänstgjorde i förut omnämnda nya ångare, tillätos vi ej att använda saltvatten till pannorna i nämnvärd

grad. Resultatet visade sig snart i jämn afrostning, isynnerhet å tuberna. Åtskilliga medel försöktes för att motarbeta denna sjukdom, men det tycktes länge vara fruktlöst. Hög salthalt hölls, soda användes frikostigt, bottenblåsning och skumning företogs, pannorna rengjordes och slammades så ofta tillfälle gafs, zink användes i mängd, men trots allt snarare förvärrades än förbättrades deras tillstånd.

Den vanliga rutinen var som följer: Efter rengörning fylldes pannorna med färskt vatten; genast efter afgang från hamn användes spädmatning till salthalten stigit till 1_ à 1_ / 32; 6 à 7 dagar efter afgang var vattnet rödt i salinometerkranarne, och en vecka senare svart som bläck; det dröjde sedan ej länge innan det var svart äfven i glaströren. Nästa gång pannorna öppnades för rengörning kunde vi pyttisa ut svart, portlo(?)liknande affall som samlat sig i bottarne.

Salt fanns ej med undantag af på Eldstäderna. Hela pannorna voro svarta och tubernas ytor voro ojämna och skrofliga.

Slutligen då ej något syntes hjälpa, tillrättades jag af en god vän, att försöka "Atlas Boiler Preservativ E". Pannorna rengjordes och slammades samt fylldes med färskt vatten som vanligt, men innan toppluckorna packades ifylldes cirka 10 lit. af detta medel i hvardera pannan, (vattenrymd cirka 35 tons). Vidare drogs rörledning från en lubrikator, till pumparnes flottörtank; denna lubrikator inställdes att mata ungefär 1 lit. pr. 24 tim., och hölls fylld med nämnda medel och i arbete under de 46 dygn som resan varade. Då inträffade det egendomliga, att vattnet i pannorna antog samma röda färgton som förut, men den öfvergick ej till svart. Obetydligt med affall fanns på botten då pannorna öppnades. Behandlingen fortsattes och nästa resa behöll vattnet sin klara färg. Salthalten hölls aldrig under 1/32 första året, och efter den tiden kunde sjukdomen anses fullständigt häfd.

De hälsovådliga och ofta ansträngande arbeten Maskinisterna har att utföra då tuberna springer, växlar eller stag börja läcka, o.s.v. äro af de flesta väl kända. Förhållandena härvidlag försvåras betydligt om Fartyget, vid tillfället, befinner sig i Tropikerna, eller eljest i varma farvatten.

Huru en manlucka en gång tätades ganska provisoriskt, men dock effekttigt kan kanske hafva sitt intresse. Cirka 1" breda Kopparremсор af 1/8" plåt utmäjlades och hamrades kilformiga i ena ändan; dessa drefvos in, i bredd, mellan luckkanten och kanten af innanhålet, midtför läckan; kapades något långa, hvarefter ändarne diktades ned. Naturligtvis var läckan obetydlig men kunde dock gifvit upphof till obehag om den ej afhjälpts. Med denna enkla rep. höll den tätt till tillfälle gafs att tömma pannan och packa om luckan.

Efter afgang från en hamn, började Afloppsventilhuset för cirkulationsvattnet, läcka ganska alvarligt. Då vi anlände till denna hamn var fartyget barlastat och ventilhuset ifråga ofvan vattnet. Af en eller annan anledning kom Fartyget med god fart in mot kajen, men tycktes träffa med hela bredsidan, så att endast en svag skakning förmärktes. Det syntes emellertid hafva varit nog, ty då ventilhuset kommit under vatten och Maskinen varit i gång några timmar, visade sig snart resultatet. Vårt första åtgörande var, att söka draga muttrarne, men döm om vår förvåning då vi funno 4 st. af bultarne utaf, motsvarande ungefär 1/3 af omkretsen. För att få förstärkning i stället för de sprungna skrufvarne, borrade vi fast två grofva vinklar på närmaste spant, och satte spännskruvar mellan dessa och flänsen.

Sprungna Rör och Flänspackningar äro ett ofta återkommande ondt, och många spillda människolif kunna noteras på kontot af sprungna ångrör.

Ehuru ej så farliga i sprängningsögonblicket kunna äfven sprungna vattenrör orsaka alvarliga situationer. Vid ett tillfälle sprang Hufvudmatarröret, på 1/3 af omkretsen, nära intill en fläns. Hjälpledning fanns ju att tillgå, men att ställa sig beroende af denna för en längre tid ansågs ej rådligt. Att meddels lödning rep. skadan var otänkbart, med de hjälpmedel som funnos att tillgå, isynnerhet som Fartyget slingrade betydligt och röret var 3_" samt ganska tungt. Händelsevis fanns ett stycke ståltub ombord som passade precis inuti röret; af denna kapades en cirka 4" lång bussning och passades in i röret; denna pressades sedan ut med tubklämma, först i flänsen och sedan i inre ändan, till röret började vidga sig. Denna rep. visade sig god och vi blefvo äfven komplimenterade för densamma af den Verkstad som utförde den slutliga reparationen.

En annan rörhistoria klarades på ett liknande sätt. Det gällde ett cirka 4 fot långt Länsrör af bly som gått sönder så ohjälpligt att rep. var omöjlig. Endast flänsarne voro kvar på sina platser. Dessa lossades och trädde på ett järnrör som hade gjorts ungefär 6 tum längre än blyröret hade varit, och som var så mycket mindre i diam. att det, med sina ändar, kunde stickas in i Länsröret. Godt med Lingarn, genomdränkt med Talg, lindades om i föreningarne, och flänsarne drogos till på sina gamla platser. Äfven denna rep. visade sig god.

Klart är att dessa rep. utförts till sjöss och ämnade att göra tjänst till fullständig rep., i hamn, kunnat erhållas.

I Tropikerna

Solens eldbemängda strålar,
Våra arma hjässor bränna;
Inga låtsa som de känna,
Huru hennes strålar tända,
Eld i våra hufvudskålar

Dagen lång från fästets salar,
Sänder hon sin heta låga;
Lär oss känna kval och plåga.
Knappast någon synes våga
Titta ut, förrän hon dalar.

Ändtligen är kvällen nära,
Bringar litet svalka; redan
Mörkret tränger på, men sedan
Månen ler - den är i nedan -
Med sin bleka silfverskära.

Stillhet härskar. Hafvets vatten
Synes njuta nattens hvila;
Men på fästet stjärnor ila
Bort mot väster, för att bida
Nästa dag och slut på natten.

V. J.
7 november 1913

Sömngångaren

"Drömmer, eller är jag vaken?"

Vaken;

Men jag är ju naken;

Gått i sömnen gamla tok;

Det är rent förgjort!"

Sade,

Och sig neder lade;

Somnande igen

Och sof till morgonen.

Fram på da'n han mötte vännen;

- Vännen,

Hon var väl i sängen,

Då jag vankade i natt?

- "Kan du tänka att,"

Sade

Hon, "i natt jag hade

En förförisk syn;

En ängel skön från skyn

Gästade mitt ringa läger."

- "Läger"?

- "Ja; så sant jag lefver,

Såg jag honom komma in,

Fram till sängen min."

"Toka !

Var han klädd i skjorta?

Kanske var det jag,

Som gick i sömn ett slag."

V. J.

8 november 1913

Lampan

Jag från en grånad forntid varit har,
Jag lyst på rikedom men ock elände,
Jag brunnit klart för månet lyckligt par,
Men ock för dem som dödens kyla kände,
Jag hopp har gifvit dem, som tviflen plåga,
Och töat frusna sinnen med min låga.

Jag under många namn och former har
Min uppgift fyllt, att lysa och att värma,
Och finns blott en droppa olja kvar,
Jag dagens stjärna söker efterhärma.
Jag strider tappert emot vindens fläktar
Så länge kraften i min låga mäktar.

Så gott jag kan jag lyder skriftens ord
Att ljuset mitt för män'skan lysa låta,
Men lågan flämtar matt på grubblarns bord
Då han försöker tyda lifvets gåta;
Af rädsla smått min matta låga skälfver
För stora tankar som hans hjärna hvälfver.

Så som jag dör, då lågan släckes ut;
"Så slocknar ock min lefnad", säger mången;
Men andra hoppas på ett bättre slut,
Till hvilken döden blott är öfvergången.
I ett dock många synes ense vara
Att lifvet ej är till för nöjen bara.

Om allt jag skådat skulle yppat bli,
Af orättvisor, brott och djäfvulsfunter;
Af lustar, laster, svek och hyckleri;
Min skildring skulle fylla stora luntor;
Med blodskam, synd och brott på hvarje sida,
Och svekfullt dömda som med orätt lida.

En annan bok med ljusa sidor i,
Där visdomsord och ädelmod stå skrifna;
Om stora andars kamp och energi
Om gyllne läror mänskligheten gifna;
Om själfuppoffring, kärlek till sin nästa;
I outplånlig eldskrift kan jag fästa.

Snart randas morgonen och ljuset kör
På flykten mörkret; natten är förliden.
Min lilla låga flammar till och dör.
I oafbrutet kretslopp rullar tiden.
Och lifvets låga som i män'skan flämtar,
Släckes ut som min, när minst hon döden väntar.

V. J.
10 november 1913

Compassen och Propellern

Compassen, gammal veteran,
Förklarar kärt och öfvermodigt:
"Jag visar vägen ädelmodigt,
Och jag är mannen hela da'n
Som ni se upp till arma krypen;
Ty sanning är, hur än ni skryten;
Är jag er räddning arma barn,"

Det talet väckte hat och harm
Hos skrufpropellern, arbetsmyran.
"I oförstånd du strängar lyran;
Min lilla vän, stäm ned ett grann
Ty annars kanske strängen brister.
Ditt tal är gott för egoister
Men passar ej förståndig man."

Compassen argsint såg sig om
Och vreden lyste i hans blickar;
"Hvad skulle hända om jag klickar?
Då sjöng du allt din sista sång."
"Å pytt, ej föllo vi tillföga."
- Och skalken lyste i hans öga -
"Vi gingo nog vår gamla gång."

Om dagen ha vi solen klar
Som utan högmod vägen visar;
När natten kommer, Månen kisar,
Och sofver han, finns stjärnor kvar
Som leda oss den rätta vägen.
Det hjälper ej hvad än I sägen;
Er makt har gått med svunna dar.

Men säg mig du, förnämitet,
Hvad skulle du som står och stammar
Väl hitta på om skutan stannar?
Om blott i ren försmädlighet,
Jag sade er farväl helt höfligt;
Då stode du där ganska snöpligt
I all din makt och härlighet."

Compassen svaret skyldig blef,
Och hygglig blef han efter betan;
Han ansåg bäst att sluta trätan.
Propellern skutan framåt dref
Och snodde rundt och rundt i vrede;
"En annan gång ger jag den lede
I alltihop, din gamla räf."

V. J.
10 november 1913

Skrufven

Gammal munk i cellen sitter;
I sitt sinne är han bitter;
Grubblar på ett svårt problem.
Ritar ned vad hjärnan skapar,
Skisser som han sedan ratar;
Börjar om på nytt igen.

Tunga tankar trycka sinnet:
"Gammal är jag, mister minnet;
Skall jag icke hinna med,
Lyckliggöra mänskligheten,
Med att lösa hemligheten,
Som mitt sinne trycker ned?"

Snillet blixtar plötsligt funno
Munkens hjärna och sig spunno
Till en enda fix idé,
Som i cirklar rundt om pännan
Löpte framåt. "Gängan! gängan!
Linier ritade på sne' !"

Men i glömskans mörker sänkte
Munken, men det arf han skänkte,
Knappt man lefva utan kan.
Nästan allt, i världen finnes,
Genom skrufvar sammanbindes.
Tur att munken gängan fann.

V. J.
11 november 1913

Zulukafferns frihetsdrömmar

Våra Gudar öfvergifvit
Barnen af vår stora Höfding,
Han som slog och förde samman
Alla tappra Zulustammar.
Stor han var och tapper stridsman;
Gaf oss landet, gaf oss hustrur
Och för alla byggde kraaler.

I den sista stora striden,
Gick han främst bland våra kämpar,
Vredgad svängande sin klubba,
Medan andra trådde krigsdans;
Förde dem i vilda striden
Mot den hvite mannens eldgap;
Slukades af dödens käftar

Tappert stredo våra männer;
Mäjades som gräs för skäran;
Endast få med lifvet flydde.
Fienderna delte landet;
Gjorde oss till sina slafvar;
Togo från oss våra vapen.
Nu vi plågas liksom lastdjur.

Skall ej mer på dessa vidder,
Tändas Kafferns frihetsfackla?
Ej så länge våldets guldtörst,
Kan på våra marker släckas.
Röfvar'n hellre göt sitt hjärtblod
Än han landet gaf tillbaka,
Som med guld hans kistor fylla.

Orätt föder hat och hämndslust,
Tills en dag i våra kraaler,
Föds en ny och större kämpe,
Som oss lär de hvitas stridskonst;
Ger oss åter våra vapen;
Samlar oss till nya strider,
För att landet taga åter.

Som när nordanstormen jagar
Molnens massor lätt på flykten,
Skola vi, förutan misskund,
Främlingar i stora vattnet
Under krigstjut jaga neder.
Icke en, skall skänkas lifvet
Ty med döden hämnas Kaffern.

Stora offereldar sedan
Tända vi till Hjältens ära,
Och rundt dem i nattens månsken
Dansa vi den vilda dansen
Med de döda kämpars skuggor.
Taga landet, stort och vidsträckt,
I besittning. Lefva lyckligt.

V. J.
12 november 1913

Suffragetten

Rösträttskvinnan här på jorden
Är ett mannens gissel vorden
Med sitt käbb'l om kvinnans rätt;
Hon kan bryta landets lagar,
När det henne bäst behagar,
Så gör Englands suffragett.

Rätt att välja kyrkans präster
Och att smickrad bli på fäster,
Därtill eger kvinnan rätt.
Men att sköta politiken,
Och att styra stora Riken,
Passar ej en suffragett.

Kan du känslorna ej styra,
Yngling, i din kärleksyra,
Se dig för på bästa sätt.
Akta dig för satans mara
Om du tänker hustru taga
Och hon är en suffragett.

Trotsar du, hon hämnas grufligt,
Men din lydnad älskar ljufligt,
Som en äkta suffragett.
Snart du går på dekadansen,
Lyder vinken utaf svansen,
På din kära suffragett.

V. J.
12 november 1913

Tidmätaren

På min tafla tidens tal stå skrifna
I en cirkel, likt oändligheten;
Visarne som tyst och stilla skrida
Dem förbi, upplysa mänskligheten:
Att för hvarje gång ett kretslopp fylles
Går en timma, eller tolf, ur tiden;
Om de än för snigelgång beskylles,
Kommer stunden då din tid är liden.

Så som fjädern i mitt inre skänker
Kraften, som behöfs att verket drifva;
Så bör du, som goda tankar tänker,
Kraft och rörelse åt dessa gifva;
Äfven om de synes ömkligt ringa
Kunna de liten kugge blifva
I det hjulverk som behöfs att bringa
Öfvertygelse till dem som tvifla.

Som min pendel hjulens gång reglerar
Då han rytmiskt svingar fram och åter
Och min vilja med sin lag regerar;
Ej ett snedsprång af mitt verk tillåter;
Så bör du, förnuftet låta styra
Dina lidelser, som själen fresta,
Att i dårskap och i ungdomsyra
Syndens fäster i sin oskuld gästa.

Om i sinnet du har onda tankar,
Stanna en sekund och sök dem stilla,
Lyssna till ditt samvete som vakar,
Varnar, att du ej skall göra illa.
Öfverväg för några få sekunder
Hvarje handling som du ämnar börja;
Därmed du kan undgå mången blunder.
Utförd dumhet är för sent att sörja.

V. J.,
14 november 1913

I Tobaksrök

En lefvande frände, som missmod kan rycka
Med roten ur kroppen, när sorgerna trycka,
Är värd mer än silfver och guld.
En sådan är Pipan i Rökarens tycke;
Om aldrig så simpel, ett kosteligt smycke;
En vän, som är trogen och huld.

I början, förmodligen, kännes det kvälja,
Men då är det bara att svälja och svälja
Och visa: "Man vet hvad man vill".
Dock bör man ej svälja båd röken och safven
Om plågorna härja för mycket i magen;
Till det vill en järnvilja till.

När "lasten" är inne och "skutan" klarerad.
Och yttersta udden på skäret dubblerad,
Så smakar det godt med en rök.
Att röken är njutbar och stämningen lifvar,
Är sanning som dagen; om någon betviflar,
Så säger jag endast: "Försök"

Att Sjömannen röker och röker försvarligt,
Af alla är känt, och är ganska förklarligt
För människor som något förstå;
När nattliga vakter hans nattro förstöra;
Hur kunde han trötthetens blytyngd förgöra,
Om pipan han skulle försmå?

I ensamma stunder till vänner han trängtar;
Dock hjälper det ej huru mycket han längtar;
Han kan ej till vännerna nå;
Och smått i förtviflan sin pipa han tänder,
Och skyar af rökmoln begrundande sänder,
Med hälsning till vännernas vrå.

I rökmolnens ringlar han uppkonstruerar
En bild av sitt hem och med grönt dekorerar;
Han lefver i drömmarnas värld.
På Himmelen stjärnorna tindra och blinka;
Han varsnar dem ej, han ser vänner som vinka
Och följa med tanken hans färd.

Han tycker sig sitta i kretsen därhemma,
Och röka och lyss' till sin älskades stämma
Sä smekfull; han känner den väl.
Men pipan har slocknat. Visionen försvinner.
En känsla af sällhet och saknad förnimmer
Den drömmande rökarens själ.

I grubbel en yngling i kammaren vankar,
Och söker att reda ett virrvarr af tankar
För dagen som redan har grytt;
Om icke jag lyckas mitt ämne försvara
I dag, i examen; må Gud mig bevara!
Då måste jag börja på nytt.

Så tänder han pipan och tankarne komma,
Och hjärnan som nyss syntes nära att domna
Af öfveransträngning och slit,
Med lätthet det fruktade ämnet klarerar.
I glänsande värtalighet han briljerar;
På fyndiga svar är han rik.

Om Rökaren råkar att ramla utföre,
Och hamnar på landsvägen utan ett öre,
Men snuggan och tobak har kvar;
Så ler han godmodigt och tänder sin snugga
Och njuter siestan i löfträdens skugga
Bland blommornas doftande par.

Han tycker sig konung i blommornas rike;
En konung som söker på jorden sin like;
Allt vackert i världen är hans.
Han drömmer att sipporna stoppa hans pipa,
Och dansa i ringdans och buga och niga.
Ej sällare människa fanns.

V. J.
16 november 1913

Julkvällen till Sjöss

I veckan före Julen
Man "jobbar" dag och natt,
Att hinna före julen
Klarera skutans last.
Man knogar och sliter,
Och svärjer och skriker,
Vid rassel af Winschar och spel;
På tiden det lider
Och ändtligt man skrider
Till afgang; det var då för väl.

Besättningen med tystnad,
Spektaklet åsett har;
De hoppades i tystnad:
"Att skutan ej blir klar";
Men hoppet de närde,
Besvikning beskärde,
När slutligen Julkvällen kom;
De knota och svära
Tills, dagen till ära,
De bjudas en bägare rom.

Den lättar på humöret
Hos den som bågarn ta'r
Men "afholdsman" humöret
Det dåliga, har kvar;
Han filosoferar,
Hur "Ödet" spenderar
På "Landtkrabban" frihet och fröjd,
Med Julljus som brinna
Och Grötrim som rimma
Och Glädje i himmelens höjd.

Hvad hjälper det att grubbla
På Ödets parodi ?
Ty huru än vi grubbla
Vi blifva alltid Vi;
Ej Ödet mig skapar
När jag mig förgapar
I Yrken som motgångar ger;
När själfva vi välja
Att lifhanken sälja
Då skapa Vi Ödet "mon chere".

Af upprymdhet vid Julen
Vi alla ha ett ryck,
Och hvar vi fira Julen
Vi älska mat och dryck.
 Men nu ringer klockan
 Och Kocken har Soppan
Och Gröten och Fisken berett;
 Blank Stekar och Skinka,
 På bordet ses vinka
Julgrisen med äpplet så nätt.

Till bordets rund vi bjudes
Att taga för oss af
Välfägnaden som bjudes;
Välsignad han den gaf.
 För Gröten vi rimma,
 Och Fisken lär' simma
I ädlaste Viner från Rhen,
 Och allvarets prägel
 Försvinner i regel
När bägarne fyll's med Champagne.

Vi proponera skålar
Och pokulera glatt,
Ej några välgångsskålar
Glöms bort i Julenatt.
 För kvinnan vi dricka!
 Hur orden sig skicka,
När tanken till henne oss för,
 På stunden vi glömma;
 Vi dricka och drömma
Och göra för kvinnan honnör.

Men ännu väntar Frukten
Med Drufvans saft i släp.
- Af frosseri bli frukten
Att Hjärnan kännes vek;
 När russin och mandlar,
 Den stackar'n förvandlar
 Till smycken af rödaste gull,
 Så nalkas vi stunden
 Då talför blir dumben
 Och hviskar: "Att snart är jag full".

Lukullisk nämnes fästen
Vid "åtta glasens" gång,
Af alla prisas fästen
I flytande salong.
 När Punschen oss lockar
 Till Mockan som doftar
 Nås kulmen på aftonens fäst.
 Cigarrer, Likörer,
 Med ljufva odörer
 Gör' munter den blygaste gäst.

Men alla få ej nöjet
Att fira fästens slut,
Ty tjänsten före nöjet
Skall skötas utan prut.
 Nu Skeppsklockan ljuder
 Och aflösning bjuder
 Af Vakt i Maskin och på Däck;
 Små ursäkter göres
 Att stämningen störes,
För öfrigt så ta'r man det lätt.

Mot morgonen det lider,
Det börjar dagas re'n
Af svindel hjärnan lider,
Af svaghet våra ben;
 Vi sorgerna glömma
 Och lyckliga drömma,
 Att Tomtar inbjudande stå
 Och skratta och vinka
 Med vatten i hinkar
 Och bjuda och ropa Gutår!

V. J.
18 november 1913

På Orrlek

Den trista vintern med långa nätter,
Med köld och mörker och snö och is,
Har flyktat hä'n mot polens slätter,
För sommarsolen och vårens bris.
Naturen åter till lif har vaknat,
Och bäcken forsar i isfritt lopp,
Och solens värme, som vintern saknat,
Ge'r välbefinnande, lif och hopp.

I skogens gömslen, bland snår och buskar,
Den sista drifvan har gömt sig kvar,
Men sunnanvinden på henne ruskar,
Och snart till vatten förvandlat har.
Af fågelläten, i många stämmor,
Genljuder skogen båd' dag och natt.
Och sippor spira i bergens rämnor;
Små pionärer till sommar'ns prakt.

Om sinne finn's för naturens under,
För skogens dunkel och djurens lif;
Åsidosätt några vårnattsstunder
Och kom och skåda ett älskogskif.
Följ med till mossen där björk och alar,
Och tufvor, stubbar och blåbärsris,
Åt Orren bildar små haremssalar;
Ett fridlyst kärlekens paradys.

Där låt oss tysta och stilla vakta,
När skymning ännu i skogen rår,
Tills första dagningen sakta, sakta,
Besegrar mörkret i skogens snår.
Då slår en Taltrast den första låten,
I en af tallarnas högsta topp,
En annan svarar, och snart är ståten,
Och kärleksdansen i fullt gallopp.

Och ut från mossen bland riset, ljungen,
Det hörs ett kväsande Tschy-oo-schyyy;
Ett annat svarar från bortom dungen
Och så otaliga Tschy-oo-schyy.
Till strid och kärlek Orrtuppen rustar
Han glömmer fiendens lömska svek;
På sina hönor bland ris och buskar
Han lockar bedjande: "kom och lek".

Han stor och ståtlig på tufvan sitter
I svartblå glänsande fjäderskrud;
I daggens skimrande pärleglitter
Han skymtar bilden af väntad brud.
Hon smyger varsamt, hon stannar, lyssnar;
Hon kanske hört något okänt gny ?
Och älskar'n väntar, tills andra tystnar,
Med nästa pockande Tschy-oo-schyy.
Vid första tonen, två ögon plira,
I lurfvigt hufvud, vid tufvans fot;

Där några plantor i endräkt spira,
En Räf låg gömd vid en gammal rot;
Han väntar tåligt att höra sista
Utmaningstonen från offret sitt;
Att frukoststeken han kunde mista,
Han icke tror för ett ögonblick.

Men liten höna på faran passar
Och just som Räfven skall taga sats
Hon varsnar fiendens röda tassar
Och varnar vännen med vingens klatsch;
Och båda flyga och varna andra,
Att dödsfienden på krigsstig är
Och slutet blir att de få hvarandra,
Och tuppen håller sin höna kär.

V. J.
29 november 1913

Barndomshemmet

(Tillägnade min syster i China)

Mångtusen mil, till världens andra ände,
Min tanke, fylld af längtan ilar hä'n,
Till näjden, där mitt första hem jag kände;
Jag minns det som det stod i solens sken,
Inbäddat mellan jättelika aspar;
På gården några äppelträd och askar,
Och blomsterdoft från häggar och syré'n.

Jag minnes klart och tydligt landsvägsbacken,
På andra sidan hvilken, mossen var,
Där många kalla vinterkvällar, nacken,
Med kalkbacksåkning, satt på spel jag har.
Och där som månen mellan träden bligar
Jag igenkänner gamla fåvallsstigar
Som minner mig om sälla barndomsda'r.

I endräkt växte vi i flock därhemma
Tills oro fyllde hågen och oss dref
Att världen och dess under lära känna;
På måfå vände vi vår lyckas stäf
Ut emot lifvets klippuppfyllda vatten,
Där månget nödrop minde oss i natten,
Om lömska skär och undervattensref.

En enda gång jag återsett det, sedan
Jag ung och hoppfull hemmet öfvergaf,
Då lät jag barndomsminnen leka, medan
Jag glömde farorna på lifvets haf;
Jag njöt af allt! Där nära intill knuten
Stod ännu kvar, fast utaf ålder bruten,
Vår gamla asp, på branten af sin graf.

Men främlingar mig i min lycka störde;
Förgäfves sökte jag en gammal vän,
Men fann, att jag ej detta hem tillhörde,
Där ingen fanns som kände mig igen.
Om du nå'n gång om barndomstiden drömmer;
Betänk att fantasi's förgyllning gömmer
På verklighetens hårda stötesten.

V. J.
2 december 1913

Till dem som fjärran äro

Du som hemvill uti världen vankar
Om du plågas utaf dystra tankar,
Minns den tid då liten pilt du var;
Låt din själ i barndomsminnen glada
Sola sig; Ej låt ditt svårmod skada,
Tro och hopp som finns i själen kvar.

Om du har ett eget hem och maka,
Men dess fröjder tvingas att försaka,
Glöm dem aldrig hvar i denna värld
Du för eder nödtorft utkomst söker.
Om du i din äflan lyckan möter,
Låt den äfven gästa hemmets härd.

Låt ej hustrun öfvergifven sitta
Och förtviflad ut mot vägen titta,
Spörja: "Får jag männe bref i dag ?"
Vet en enda rad, en hälsning, mäktar
Göra under, då mot tviflet fäktar
Ensam kvinna, sörjande och svag.

Om du har en åldrig fader, moder,
Eller ock en liten syster, broder,
Som med saknad minnes store bror;
Nor är det för dig en glädje sända
Dem en hälsning, och den skall dig lända
Till välsignelse när minst du tror.

Vill du hämnas lidna oförrätter,
Frid och lycka du i spelet sätter;
Hällre tänk på Bibelns visdomsord:
"Att du skall ej låta solen nedgå
Öfver vreden!" Bättre är att nedslå
Hatets makt, och stifta frid på jord;

Någon gång kanhända att du saknar
Dina fränder, och att ångern vaknar,
Lär dig inse, att du dåre var,
Tvingar dig att skuldmedveten hasta
Genom mörker, stormar, köld och fasta,
Hem till dem du förorättat har;

När du efter resan angör hamnen,
Lycklig du om någon öppnar famnen
Och förlåtelse och kärlek ger;
Men om du på Kyrkogården möter
Namnet, som ditt öga ängsligt söker,
Aldrig mera lyckan mot dig ler.

V. J.
7 december 1913

I hamn

Se ett under har skett! Vi få Söndag i hamn.
Tid att tänka på hvila ej är.
Bjuds ej fröjder för alla i frestande famn,
Kan du motstå de dolda begär ?
Väl var resan vår lång öfver villande haf;
Genom faror vi kämpat oss fram;
Men de strider vi kämpat dem glömma vi af,
Ibland stadslifvets nöjen och glam.

Uti skymmande kväll och i hälgdagsstass klädd
Styres färden till nöjenas hus;
Mången stannar och tvekar och fruktar bli sedd,
Mången älskar blott ta sig ett rus;
Åter andra med tärnorna danserna trår,
Det är lif, det är lust, det är lek,
Tills den strålande sol uti vinklar och vrår
Lyser ned uppå trohet och svek.

En och annan väl finns som till kyrkorna går,
Där en salvelsefull predikant
Utan misskund en evig fördömelse spår
Dem som tvifla att han talar sant;
Och han öser sitt svafvel ur brinnande sjö
Öfver dem som försakat hans bud,
Och han säger om dem: "Om de nu skulle dö,
Finn's för dem ej försoning hos Gud."

Nog vi lefva vårt lif - det är sorgligt men sant -
Som om vore en evighet vår,
Dock vårt lif är en lefnad på farornas brant,
Där vi ständigt bland dödarne går;
Väl det borde oss mana att söka den väg,
Som vår Skapare utstakat har.
Hvarför väntar vi då ? Om du vet det, så säg.
Hvarför trifs vi i synderna kvar ?

Har du varit förvisad från vänner och hem
Till ett flytande fängelses tvång ?
Där du känner, som hade man fjättrat var lem,
Där var dag är en evighet lång,
Där för månader långa du dväljes bland män
Som likt du lider tärande kval
Utaf längtan till frihet, till mänskor, till hem,
Och till hembygdens leende dal.

Lyss' till Fågeln som fångad och inburad är,
Hur hans kvitter är sorgset och vekt;
Se han flyr från den hand som hans öde beskär
- Väl han minnes hur med vänner han lekt -
Se han prövar sin flygt då du öppnar hans cell,
Och med lofsång och kvitter han flyr,
För att söka små vänner i skogar och fjäll;
Till den täckaste tärnan han styr.
Var det under om vi då vår resa var all -
Liksom fågeln som friheten fick -

Styrde kosan mot nöjenas frestande hall,
Och till lustarnes boningar gick ?
Det är lätt för den man att mot frestelser stå
Som ej pröfvat försakelsens tvång,
Men han borde ej döma de svaga som gå
Ut på isen och slinta nå'n gång.

V. J.
3 februari 1914

Hembygden

Klingar icke malmens toner
Vackrast från din hembygds kyrka ?
Lysa där ej ljus i kronor
Klarare med större styrka ?
Är ej Julen mera fridfull
Där, bland dina fäders andar ?
Är du själf ej mera tankfull
När bland kullarne du vandrar,
Mellan kullarne som gömma,
Vänner, dem du ej kan glömma ?

Fyller nordanstorm från fjällen,
Väl din själ med större bäfvan ?
Gifver trefnaden i tjällen,
Bättre lön för dagens sträfvan ?
Göm's bland skogens allvar, dystert,
Mer mystik, än högst i norden ?
Forsar bäcken mera ystert,
När från bojor frigjord vorden,
Under hvalf af björk och alar,
Än i älskad hembygds dalar ?

Kunna sommarkvällar ljusa,
Med sin stillhet, doft och svalka,
Mer förföriskt sinnet tjusa ?
Synes nattens dimmor nalkas
jorden, mera lätt och sakta,
Än där ängden lyser grönast,
Och små blida elfvor vakta
Öfver, hvad är vackrast, skönast,
Uti Sagolandets lundar,
När Midsommarnatten stundar ?

Är väl hafvets vida yta
Mera skräckfull, än när stormar,
Fruktansvärda, sönderbryta
Spegeln, och till jättar formar
Vågor, som mot hemmets kuster
Jaga framåt, alltid redo
Att med skären kämpa duster ?
Aldrig större kämpar stredo
Sådan strid i fjärran länder,
Som vid fosterlandets stränder.

Är ej Solens purpurlågor,
Rödast uti nordanlanden ?
Leka spegelklara vågor,
Mera lätt än invid stranden
Utaf våra blåa sjöar ?
Äro flingor mera hvita,
Än därhemma då det snöar ?
Kan du mer på mänskor lita,
Än på våra landsmän trygga,
Som i norden bo och bygga ?

Såg du väl på andra ställen,
Som i norden, midnattssolen ?
Och i bistra vinterkvällen
Norrskensflammorna vid polen ?
Eller stjärnor mera klara,
Än i våra långa nätter ?
Om du såg det underbara.
Som min själ i dallring sätter;
Slet du ej det dyra bandet
Mellan dig och fosterlandet.

V. J.
14 juni 1914

Blygsamhet

Hur skall man förstå hvad med blygsamhet menas
Bland svagaste könet, dom ordet oss gaf ?
Ty se vi en kvinna när kroppen skall renas,
Och rensningen sker uti saltaste haf,
Så drar hon på kroppen små trånga trikåer,
Som former behagfullt för mannen förråder;
Och plaskar i oskuld bland männer och andra;
Säg kunna vi där hennes blygsamhet klandra ?

Men om af en slump du i badrummet störde
Den blygsamma sköna, som tvättar sitt hår,
Och hennes förtviflade nödrop ej rörde
Ditt stenhårda hjärta, som syndafullt slår;
Så hade du henne så djupt förolämpat,
Att ringa ditt brott, om istället du stämplat,
Och tagit det lif som förtviflan du skänkte,
När du en sekund ej på blygsamhet tänkte.

Om tråkig och trist i teatern du sitter,
Och blickarne vandra i raderna rundt;
Helt säkert de fästas på smycken och nipper,
Och uringad dräkt utaf siden så tunt,
Och skärper du blicken, den bländande huden
Förråder en kvinna. - Du tänker på guden
Som oskulden jagar med båge och pilar,
Tills kyskheten själf emot fräckheten smilar.

Af moderna ofta begreppet bestämmes;
De visa oss bäst huru tånjbart det är.
Ty kvinnan som rodnar när vadorna nämnes;
Helt öppet dem visar, om modet begär:
Att kjortel skall bäras som visar behagen,
Ej vadorna endast, men helt upp till magen.
Säg var det ej bättre att klä' sig som Eva,
Och lyckligt, naturligt och okonstlat lefva ?

V. J.
15 juni 1914

Makt

Naturen oss danat att kifvas och strida,
Och lefva på krigsfot från vagga till graf.
Den svaga är boren att tiga och lida,
Och söka att fylla den starkares kraf.
Den starkare åter, med makten i händer,
Den svagare gifver - en smula i sänder.

För vildar det gäller ha' muskler och styrka,
När afgöras skall hvem som makten skall ha' ;
Ej båtär det honom att afgudar dyrka,
Och söka med lögner sin nästa bedra',
Om icke han kan med sin styrka beskydda
Sig själf, sin familj; och sin torftiga hydda.

Helt annat det är bland den ljuslätta rasen,
Där pänningar, kyrkor och kungar och lag,
Den fattiga tvingar att buga för basen
Och svälja sin harm - om än basen är svag -
Ty brukar han styrkan, af lagen han drabbas,
Och då är det bättre att tiga än gnabbas.

Liktydig med makten, är pänningen vorden;
Den gifver sin ägare ära och glans;
För den kan han köpa sig makten på jorden,
Ej funnes det slafvar om pängar ej fanns !
Ty pänningen fostrar den trälbundna slafven,
Som kryper för guldet från vaggan till grafven.

Se'n urminnes tider har kyrkan torterat,
Den tviflande mängden, med rysliga hot;
Om dödsrikets fador dess präster orerat;
Med skrämmande ord sökt få bättring och bot.
Men bättring och bot var - att lägga i håfven,
Och skänka sin pänning till kyrkan och Påfven.

I forntiden fordrades krafter och snille,
Hos mannen som valdes att leda ett folk,
Och sällan den ledande fick som han ville
Om icke han styrde som rättvisans tolk;
Ej hjälpte det honom på anorna visa,
Om egna bedrifter ej funnos att prisa.

Man stiftade lagar för alla att lyda;
Som vaktade öfver, att var man fick rätt;
Men allmänt de voro för svåra att tyda
För menige männer, med ringa begrepp.
Det fordrades särskilda talförda tungor,
Att hålla balansen i rättvisans gungor.

Och därmed man satte en stat uti staten,
Och lagkloka fostrar - som lagen ger makt -
Som lånar sin makt åt den rike magnaten,
När misstaget honom har fört i kontakt
Med lagparagrafer, af tvetydigt värde,
Som kunna förvrängas af rättvisans lärde.

Att makten är olika distribuerad,
Bland enskilda människor, raser och land;
Af svagaste part är en akt tolererad
Med trotsande lydnad, som brister ibland.
Att jämnställa alla väl aldrig skall lyckas,
Ty då torde världen ur jämnvikten ryckas.

Dock hafva vi alla med makt blifvit födda,
Och frågan är blott om vi bruka den rätt.
De svaga som nödgas af starka bli stödda,
Ha' ofta benådats ett vinnande sätt
Med upphöjda tankar och snillrika hjärnor,
Med strålande ögon som lysa likt stjärnor;

Och finnes dessutom små leende läppar,
Och innerst i bröstet ett hjärta af guld
Som bjuder den starkare sällhetens nektar,
Och kupar hans styrka med kärleken huld,
Så vinner det sköna sin makt och reglerar
Vår väg genom lifvet, och världen regerar.

V. J
28 juni 1914

Små orsaker ...

Jag drömmer att luften är full av demoner,
Som skymmer vår jord ifrån rymdernas ljus.
De likna små luftskepp till yttre fasoner;
Och störa min sömn med propellrarnes brus.
Med gny som då stormen kring knutarne hviner,
De nalkas mitt läger i stora laviner.

Jag söker att fly, men af fasa förlamad;
min vilja ej längre kan göra sin tjänst.
Det känn's som jag vore af gasterne kramad.
Nu komma de närmre och närmre och främst
Bland odjurens skara, med horn och med vingar,
Och glödande ögon, en djäfvul sig svingar.

Från pannan jag känner hur kallsvetten lackar,
Och läpparne stanna i ångestens skri.
Mitt hjärta likt ånghammarslagen klappar.
Min hjärna forserar en tanke: "Förbi!"
Allt trängre och trängre bli kretsarne slutna.
De komma likt kulor ur mordvapen skjutna.

Ett ögonblick senare tystnar musiken,
Och lättad om hjärtat jag återfår mod.
Men känner mig åter en smula besviken,
När högst på min panna anföraren stod,
Med rödglödgat stålspett och borrar och bränner
Sitt märke i huden. Jag ryser och känner!

Då knyter jag handen och slagena falla
Så tätt som ett regn på min plågade kropp.
Och njuter af nöjet att djäflarne alla,
Likt vissnade blomster från blommornas knopp,
Med afbrutna vingar och smutsiga själar
Försvinna i smutsen, där maskarne krälar.

Så vaknar jag upp vid en brinnande smärta,
Högst uppe i pannan där vidundret stod.
Af äcklande fasa är stelnat mitt hjärta!
Men hvar äro monstren, till marken jag slog ?
Och äro demonerna alltid så skygga ?
Jag tänder mitt ljus, och skådar en - mygga!

V. J.
7 juli 1914

Kolargubben

När höstens storm med rusk och ragn,
Förbittrar bondens sinne.
Så söker kolar'n skogens hägn;
Han trifs ej längre inne;
Han rustar sig med yxa, såg,
Och glad mot skogen vandrar;
Väl blir han våt, men glad i håg,
Vår Herre han ej klandrar.

I skogens djup, han slår sitt tält,
Emellan trädens stammar.
Han som soldat har lärt i fält,
Att bruka spik och hammar.
Snart reser sig på kullen krön,
En liten enkel hydda;
Ej är den till sitt yttre skön,
Men kan mot stormen skydda.

Dit flyttar han sitt bohag in:
En knif, en sked och kruka;
En fäll, på lafven, utaf skinn;
En kubb den han kan bruka
Som stol och bord; En påk också,
Att med i elden röra;
Samt kaffepannan i en vrå;
Och porslinskoppen sköra.

Se'n sliter han i ragn och rusk,
Att timra upp sin mila.
Det duger ej med slarf och fusk,
Att sköta såg och bila.
En underkjol så grön och grann,
Inunder svarta dräkten;
Och litet eld i hennes barm,
I arla morgonväkten.

Och sedan vaktar han sin "fru",
Igenom långa nätter;
När Uf och Uggla ropa: "Hu!"
Och skräck i sinnet sätter;
Och månens strålar leka lätt
Emellan furor höga;
Och troll och tomtars menuett,
Förljufva kolarn's möda.

När kvällen blifver honom lång,
Han bottnar skor med näfver;
Och gnolar fram en liten sång,
Som han i hjärnan vefver.
Och kommer någon på besök,
I sena vinterkvällen,
Som icke fruktar kojans rök,
Och lopporna i fällen;
Så måste kaffepannan på,
Med vatten, fyllt från kärret.

Och frågar gästen: så och så,
Om kriget och om "ärret";
Så lossas gubbens tungas band,
Och ord från läppar flöda,
Förtäljande om krig och brand,
Om lefvande och döda.

Om gästen har en liten sup,
Att slå i kaffetåren;
Så öppnar gubben själens djup,
Och blottar hvita håren;
Hemlighetsfullt har talar om,
Hur tomtar, troll och spöken,
Hans lif ha räddat mången gång,
Ur lågorna och röken.

Och led det emot midnattstid,
Och gubben glömt sin mila;
Då intet störde nattens frid,
Och alla sökt sin hvila;
Små tomtar ilat rundt hans tjäll,
Och lätt på dörren knackat,
Om gubben slumrat på sin fäll,
När gästen gått och tackat.

Och hände det att hälsan svek,
Och liemannen väntat,
Och gubbel låg där matt och vek;
En tomt på dörren gläntat!
Då fick ej hustrun någon fred,
För liten tomt därhemma,
Förr än hon gifvit sig iväg,
Och sett sin mans dilemma.

Så lefver gubben glad och lugn,
Och tror på allt och alla;
Och kännas ålderdomen tung,
När vinterns flingor falla;
Så prässas fram en liten tår,
Från ögonlocken tunga;
Och från ett hörn i kojans vrår,
Han glädes åt de unga.

V. J.
8 juli 1914

Ungkarlen

Han slösat sin ungdom på nöjena bort;
Han tänkte ej öfver, att lifvet är kort;
Nu sitter han ensam och hafver det trist,
Och hoppas att döden skall komma till sist.

Från blomma till blomma han jagade fram,
Men aldrig den fängslande kärleken fann.
Hans åtrå till kvinnan var stundens kurtis,
En fläkt för minuten, som sommarens bris.

Och varade flirten en dag eller två,
Så hördes han jämt resonera som så:
"Ej brådskar förklara: Jag älskar dig jag!
Det uppskjutas kan till en kommande dag."

Så blef han misstänksam mot kvinnornas kön,
Och mest emot den som man sade var skön.
Han fih en ragata att sköta sitt bo,
Och trodde sig jämt för en kvinna för go'.

Men hämnden är kvinnans, och kvinnans allén,
Och svedan af snärtaarne känner han re'n;
Hon kryddar sitt tal med små näpna citat,
Som hösträgnet tätt faller arbiggans gnat.

Nu får han uppbära hvad ynglingen bröt;
Hon hämnas för alla hans stolthet försköt,
Ty viljan är hennes och viljan är lag;
Det trodde han ej om sitt själfkära jag.

Där sitter han plågad och trumpen och tvär,
Och ungdomens skratt uti öronen skär;
Hans kraft är försvunnen, hans öga är skumt;
Han tycker att lifvet är barnsligt och dumt.

När slutligen döden i faggorna är,
Försent egoisten af lidandet lär:
Att endast den älskades smekande röst,
Kan gifva åt sjuklingen lindring och tröst.

V. J.
9 juli 1914

Slanten

Ur jordens mörka innandömen,
Mitt ursprung man i ljuset drog,
Och väckte mig ur sekelsömnens,
När man till slut metallen slog;

Som sådan har jag vandrat vida,
Och blifvit under färden nött,
Nu längtar jag i ro få bida
Min ålderdom, af resan trött.

Af alla älskad under färden,
Min lefnad syntes lycklig nog,
Om jag ej tvådräkt spridt i världen,
När vän sin vän med mig bedrog.

Hos fattigman jag velat stanna,
Att tvinga nöden från hans dörr;
Jag läste glädje på hans panna,
Och lycklig var som aldrig förr;

Där sällan mötte jag gelikar,
Och fastän liten var jag stor,
När gömd jag blef bland gamla flickar,
Jag fann att frid i trasor bor.

Men regeln var den samma gamla,
Som gäller än: "Ur hand i mun";
Ej fattig man kan skatter samla;
Ej nöden har för lyxen rum.

Helt annorlunda hos de rika;
Jag handskades med smått förakt,
Rivaler fick, och måste vika,
När fråga blef om lyx och prakt;

Mem om hans själ af nöden rördes,
När frusen hand om gåfva bad,
Då blef det åter jag som fördes,
Att vända om förtviflans blad.

Så har jag vandrat alla dagar,
Förutan rast, ur hand i hand,
Och sett hur mänskan lyckan jagar,
I nöd och lust, på haf och land.

För mig man blottat har passioner,
Som namnlöshetens stämpel bar,
När mammons-trälen millioner,
I unkna hvalf församlat har.

Dock önskar jag till sist få somna,
I girigbukens sekretär;
Och där nå'n gång en vän välkomna
Som också trött af resan är.

V. J.
5 augusti 1914

Never mind

Om icke allting går så bra
Så trösta dig ändå,
Och kan du ingen fördel dra'
Så endast tänk som så:
"Min tur det blir en annan gång,
Och never mind if I am wrong".

När du på gilgarstigen går,
Så tygla ditt humör,
Om någon dig ur brädet slår,
Och ut på porten kör;
Det finnes många kvinnor här,
Så never mind about "den där".

Och skulle du bli gift nå'n gång
Och under toffeln stå,
Så sjung en liten vacker sång
Och trösta dig som så:
"Jag blir väl änklings också jag
Då never mind vårt hjonelag".

Om högsta vinst på Tattersall's
Din näsa går förbi,
Så fråga ej därefter alls,
Det är ju lotteri,
Du hoppas kan en annan gång,
Och never mind if you are wrong.

Och sändes du i kriget ut
För Fosterlandets väl,
Så spara ej på kulor, krut,
Skjut Fienden ihjäl;
Du lyckas alltid någon gång
Och never mind what's right or wrong.

Om Dödens ängel tåligt står
Och väntar vid din bädd,
Men lämnar dig i ro och går,
Så håll dig dock beredd;
Han kommer nog en annan gång,
Och never mind when He does come.

Ty lycklig den som lifvet ser
Från ljusa sidor blott
Och genom sorgens tårar ler,
Om uti koja, slott;
Hans lif är lek, hans död är sång,
Och never mind what He does wrong.

V. J.
28 oktober 1914

Levi

Han hette Levi, hette han,
Men om han var af Juda stam,
Jag har mig ej bekant.
Väl var hans näsa något böjd,
Men glad han var och alltid nöjd,
Och talte nonchalant.

I unga år till sjöss han gick
Och fara rundt och slita fick
För andra och sig själf,
Dock redde han sig ganska gott
Och tog examen riktigt flott
I sta'n vid Göta Älf.

När något viktigt står på spel
Så lyckas han förträffligt väl
Om viljan räcker till,
Men obetydliga försök
Gå nästan alltid upp i rök
Hur än han sträfva vill.

Går han iland en höstlig kväll
Och känner sig med vänner säll
Och glömmer bort försåt,
Nog traskar han i hvarje pöl
Och faller kull i slask och söl
Och dra's upp genonvåt.

Och väljer han en liten vän,
Han alltid lurad blir på den,
Vid ljus och lampors sken;
Den enas hår är tunt och kort,
Den andras tandgård kan tas bort,
Liksom den tredjes ben.

Men lika lugnt han tager allt,
Och tar han fel på socker, salt,
Så säger han så här:
"Olycklig Levi är alltjämt!"
Och det är icke alltid skämt,
Han är visst född så där.

V. J.
29 oktober 1914

Stormdrifven

Dödströttad spanar
Vinddriven fågel
Ut öfver hafvets oändliga blå;
Krafterna svinna!
Vingarnas vingslag
Saktare, saktare, saktare slå.

Långt bort i fjärran,
Spanande blicken,
Fästes på segel och master och rår;
Krafterna spännas!
Slappnade vingen
Snabbare, snabbare, snabbare slår.

Äntligen hinnes
Räddningens planka,
Flyktingen griper den drunknandes strå.
Vindarnes gudar
Seglena fylla
Spändare, spändare klutarne stå.

Morgonens stjärna,
Kvittrande hälsar
Stormdrifven fågel från stormastens rår,
Jublande lycklig
Tackar han Herran,
Högre och högre han drillarne slår.

V. J.
30 oktober 1914

Kaptenen

En Konungs min han bär
Där han på halfdäck vandrar
Och spottat, svär och klandrar.
Om minen honom klär
Betyder kanske föga,
Blott herran i det höga
Kan säga hur det är.

Hans tilltalsord är "Du" ;
Och synd om den som muckar,
Jag vånne snart han suckar,
När millioner sju
Små etterstänkta näfvar,
Kring syndarn's öron sväfvar,
Med tordöns dunderdu.

Han aldrig säger "Vi",
Men "Jag" med myndig stämma,
Och riktigt i dilemma
Han muttrar fram ett "Ni"
Till näpna små mamseller;
Till Redar'n när det gäller
Det blifver så och si.

Omutlig som en gud,
Han styr sitt lilla rike.
Från plikten ingen vike,
Som fruktar lagens bud.
Ty ligger lag på bordet,
Och skepparen har ordet,
Klädd i sin domarskrud,

Må Herran riklig nåd,
På syndig brottsling låta;
Lagparagrafers gåta,
Ej tarfvar särskilt råd,
Den tyds, och domarordet
Ett lagens ord är vordet,
Med straff för brottslings dåd.

På ordning, pli och skick,
Han intet låter pruta;
Han älskar egen skuta,
Och smekande hans blick
Plär öfver henne vandra;
Om intet finns att klandra,
Belåten blir hans blick.

V. J.
30 oktober 1914

Chinesens önskan

I antipoden en tropisk kväll,
En tropisk kväll, en tropisk kväll,
En Chinaman satt så lycklig säll
Studerande politiken;
Att Armageddon i luften låg
Den Chinaman med förtjusning såg;
Att han var lycklig och glad i håg,
Det syntes gott på mimiken.

Hans lilla hustru i Bungalown,
I Bungalown, i Bungalown,
Med andakt lyssnar i mörka vrån
Till mannens syn uppå tingen:
När fiendskapen har brutit ut,
Man sparar ej uppå kulor, krut,
Och när det sedan har tagit slut
Så blir belöningen ingen.

Det vore väl om de ville slåss,
De ville slåss, de ville slåss,
Det blef välsignelse det för oss,
För stackars skymfede China.
Kanhända sedan ett annat år
Att Chinaman på de hvite rår,
Att stark står China i storhetsvår,
Vårt stackars älskade China.

V. J.
31 oktober 1914

Frågor

Hvarför lifvet ? Hvarför döden ?
Hvarför skilda mänskoöden ?
Hvarför lidande och motgång ?
Hvarför glädje, hvarför medgång ?
Ha vi lefvat lifvet förr ?
Hvad finns bakom dödens dörr ?
 Hvadan ?
 Hvarför ?
 Hvarthän ?

V. J.
31 oktober 1914

Barndomsdrömmen

I barndoms dagar vid Fyris å
Jag fantiserande kunde gå
Om hvita segel som spända stå,
Om gyllne spakar på ratten,
Om gallionsbild som med treudd satt
Längst fram i fören på hvit fregatt,
Och spegelbilden, i stjärnklar natt
I silfverglittande vatten.

Jag greps av längtan att själf få se
Min fantiserade hvita fé,
Jag bad jag skulle få mig bege
På upptäcktsfärder i världen;
Men liten pilt var för ung och svag,
Han vänta fick till en annan dag,
Till dess han drömde i syskons lag,
I syskonringen vid härden

Men tiden gick och min drömda Fé
Fick jag på skumkrönta böljor se,
Men hvilken skönhet! Jag måste le
Åt illusionen i drömmen;
Ty svart hon var som en tjärad pråm
Jag sett därhemma i Fyrisån,
Och seglen hängde som lump från rån
Och voro spruckna i sömnen.

Jag hörde vågskvalp mot hennes bog
Och huru rodret i aktern slog,
En bredbent yngling i ratten drog
När hon försvann uti natten;
Kanhända sedan hon gått i kvaf,
Vid klippig kust, på ett stormigt haf,
Och hvilar trygg i sin våta graf
Med bredbent yngling vid ratten;

Jag har den sökt uti syd och nord,
Men aldrig sedan den blifvit spord,
Ej heller någon som var ombord,
På något haf uppå jorden.
Men barndomsdrömmen jag gömde kvar
Och kär i minnet jag än den har,
Den talar till mig om lyckans dar
I barndomshemmet i Norden.

V. J.
1 november 1914

Störd nattro

Tretti grader, kanske mera,
I en liten osund bur,
Där "madammer" gifves flera,
Än gifs skänk i sommarskur;

Där en yngling synes lida,
Alla sömnlöshetens kval;
Sakta nattens timmar skrida,
Ändtligt ljuda tolfvans tal;

Reser, morgnar sig och gnubbar
Fridlös sömn ur ögonvrån,
Tar sin vakt och går och grubblar
Öfver dyrköpt lärospån;

Långt det är till klockan fyra,
Ack hur skönt det vore att
Fri från vakter och ohyra,
Sofva få en ostörd natt!

Sakta glida midnattstimmar,
Men förlossningen till sist,
Kommer, när i öster glimmar,
Bakom morgondis och mist,

Dagens stjärna, skön att skåda
Genom dimmors förlåt!
Natten, dagen, dessa båda,
Genom undret skiljas åt.

Friden härskar i det vida,
Men vår vän på dunlös brits,
Höres uti sömnen kvida,
Hvarje gång en vägglus bits;

Kvalfylld sömn man honom bjuder,
Dock är inte detta nog!
Snart en ilsken stämma ljuder,
Kocken börjat har sitt knog;

Slintar utaf gamla drittlar,
Ved och stickor för sin spis,
Skramlar uti grytor, kittlar,
Oljud för på alla vis.

Fridens man med tålmodsgåfva
Om han icke är för matt -
Kan sin gud med andakt lofva
- Kanske, efter sådan natt.

V. J.
5 november 1914

Driftigt

Jag kom på däck en vacker dag,
Och såg min vän i arbetstag
Bland skäggiga kanaljer;
Med pimpsten han på skotten ref,
Och själf på sladden gick och dref,
Med målarattrialjer.

När han på afstånd fick mig se,
Såg jag satirens blickar le,
Beredda på kritiken;
Kanhända tänkte han också,
Att diskussionen skulle stå,
Om Staaffska politiken.

Men för mitt sinne skämtet låg,
Och när jag honom drifva såg,
Så sade jag försåtligt:
"Ni drifver färg, ni drifver folk,
Ni går och drifver som en skolk,
Det där är oförlåtligt"!

Och huru jag väl räknat ut,
Så glömde jag ändå till slut,
Uti min stora ifver:
"Att man med andra drifva kan"!
Och just på detta tänkte han,
Och nu med mig han drifver.

V. J.
25 november 1914

Kontraster

Kontraster tvänne känner jag;
För en är lifvet blott behag,
Men för den andra dystert.
Den första älskar lek och sång,
Och fröjdas hela dagen lång,
Och lefver lifvet ystert.

Den andra endast allvar är,
Och tror han allas bördor bär,
På sina breda skuldror,
Och full han är av gammalt skrock,
Och tror på troll och spöken, och
På rå, och gast och huldror.

Men kommer jag i brådskans tid,
Och stör den första i hans id,
Om mitt godmorgon bringar;
Af solskensleende jag möts,
Mot hvilket hvarje svårmod bröts,
Och glatt hans hälsning klingar.

Den andra alltid bråttom har,
Han knogar både nätter, dar,
Och knappt till någon talar;
Och likväl blir hans resultat,
Att han af andra kallas lat,
Och att han går och halar.

Den första, med sitt glada sätt,
Tar dagens möda mycket lätt,
Och sjunger glada bitar.
Han alltid hinner mycket med,
Och det i bygden blifvit sed,
Att man på honom litat;

Och dock han har bekymmer fått,
Som gjort att håret blifvit grått,
Och att han framåt lutar.
Ej sorg får finnas i hans själ!
Och om den finns, den gömmes väl,
Den ej från glädjen prutar.

Då har den andra däremot,
Med all sin dysterhet och knot,
Ej någon motgång vetat.
Men glädjen bannlysts från hans själ,
Och om den finns, den gömmes väl,
Jag har därefter letat.

V. J.
26 november 1914

Spelmannen

Så här gick det till när han lärde sig spela,
Och leka med toner på sensträngad "fela":
"I Torsdagarsnätterna trenne han låg,
Där vattnet rann norrut mot skogstjärnens våg,
Och lyssnade ifrigt till toner af necken,
I skyddet af bron som man byggt öfver bäcken."

När ungdomen samlas i sommarens nätter,
Så tar han fiolen och strängarne knäpper,
Och lockar de sprittande tonerna fram;
Då taktfast går dansen i logarnes damm,
Och ungmön slår armen om seniga nackar,
Och svenner stå takten med järnskodda klackar.

Då vill man ej se, att mot natten det skymmer,
Ty bortglömt är möda, och slit och bekymmer,
Och spelmannen fröjdas på ungdomens sätt.
- Förunderligt är det, vad armen är lätt -
Han känner sig åter som pojke till åren,
Och dock är han uppe i sjutti till våren.

Och först när i öster det börjar att klarna,
Drar gubben en låt som skall pojkarna varna:
"Att välja en vän, för en sista gallopp,
Ty polkan, den sista, snart spelar han opp!"
Och sen är det tid att på hemvägen vandra,
Och säga godnatt till sin vän och hvarandra.

När alla, på vägen, för vandring sig parat,
Så händer, en yngling åt spelmannen sparat
Sin edsvurna vän, liten roskindad mö,
Och tager hans "fela" och bjuder adjö;
Och mön tager gubben så käckt under armen
- Det kännes så skönt och så varmt uti barmen.

Väl gubben är darrhändt och fingrarne stela,
Men aldrig han tröttnar för ungdomen spela,
Ty ung uti sinnet är gubben alltjämt,
Och jämt om de unga han vackert har tänkt;
Och ännu han räknas som en utaf skaran,
Ty skämtsamt är lynnet och humor det har han.

Och vandrar han in uti boningar sälla,
Ej en, utan mången, skall tårarne falla,
Och smycka hans kista med blommor och grönt.
Med saknad blir spelmannens gärning belönt!
Och hvem får man sedan som stämmer fiolen ?
Ty någon som gubben ej finns under solen.

V. J.
27 november 1914

Kolfeber

Det finns ej någon pillerman
Bland hela världens lärde,
Som något botemedel fann,
Af än så ringa värde,
För den som dessa plågor led,
När vädrets gudamakter,
Emot den sjukes farkost stred,
På hafvets öde trakter.

Man många gånger räknat ut:
Hur länge resan varar,
Och hvad det blifver kvar till slut,
Om man på kolen sparar.
Men om det icke räcker till!
Hvad skall väl däråt göras ?
Man kan ej lägga båten still,
Den måste framåt föras.

Och febern sprider sig med fart
Från innandömen kvafva,
Och snart för alla står det klart:
Att chanser få, de hafva.
Man hoppas att, ett under skall,
En dag från höjden sväfva!
Ty vänder vinden står det pall,
Och man kan framåt stäfva.

När andra njuta sömn och frid,
Gör Chieften inspektionen,
Och kämpar ut en nattlig strid:
Om ännu positionen,
Som hopplöst mörk, man skåda bör!
Han grubblar, och han skrifver,
Han vet, att om man sakta kör,
En liten vinst det blifver.

I feberfantasier se'n,
Hans själ på sträckbänk kvider,
Han känner om och om igen,
Hur maran honom rider;
Långt innan sol på fästet står,
Han rundt kring däckan vankar,
En fridlös själ, han går och går,
Och tänker tunga tankar.

När under förmiddagens lopp,
Han åt Kaptenen nickar,
Så kan du se om det finns hopp,
Det syns på deras blickar;
De dryfta lugnt, förslag och råd,
Af själfva och sin nästa;
De bygga ej på djärfva dåd,
Men hoppas på det bästa.
Igenom riggen stormen skär,
Det tjuter och det hviner,
Och himlahafvet molnfyllt är,
I remnor solen skiner;
Det synes riktigt underbart,

Om vinden hastigt vänder,
Och skutan börjar göra fart
Från höjden hjälp man sänder!

V. J.
2 december 1914

